

פרשת חוקת תלפ"ז

זאת התורה אדם כי ימות באהל (ט, יד)

אמר ריש לקיש: אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר 'זאת התורה אדם כי ימות באהל' (שבת פג.)

הדרך לזכות בתורה, היא להבין עד כמה התורה היא חיינו, עד כמה היא ראשונה במעלה וקריטית לקיומנו, ולכן כדאי להתמסר ולהקריב למענה. ככל שבין ונחוש כי התורה היא המעניקה לנו חיים, כך נזכה לעלות ולהתעלות בתורה, להתחבר ולהתקשר אליה. כי התורה משיבה לנו באותה מטבע, מתחברת אלינו ומעניקה לנו את כל טובה הרוחני והשפעותיה העצומות... 'כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה'.

* * *

הוא היה בחור צעיר לימים, כאשר גונבה לאוזנו השמועה המרנינה. מעודו שאף ורצה להתעלות בתורה, והנה, מסתבר שנמצא המקום בו יוכל לממש את שאיפתו זו. הוא ארז לעצמו צרור מיטלטלין קטן, נפרד מהוריו ובני משפחתו, ושם פעמיו לעבר תחנת הרכבת. בתום מסע לא קצר הגיע לעיירה גרודנא, שכל אירופה ידעה כי בה שוכנת הישיבה המפורסמת 'שער התורה', בראשותו של הגאון המפורסם רבי **שמעון שקאפ** זצ"ל. הוא נכנס בשערי העיירה והחיש את צעדיו לעבר הישיבה, הניח את צרורותיו בפינה סמוך לשערי הישיבה, ומיהר לנקוש בדלתו של ראש הישיבה. הדלת נפתחה, וראש הישיבה קידמו במאור פנים ובחיוך רחב, כשזקנו היורד על פי מידותיו משווה לו פני מלאך, ומשרה בחדר אווירה אצילית ורגועה. ראש הישיבה החל לבחון את התלמיד שלפניו, ותחילה ביקש לעמוד על היקף ידיעותיו ומושגיו בעולמה של תורה. עד מהרה נאלץ ראש הישיבה לרדת משאלות עמוקות לשאלות פשוטות, ואף לשאלות הבהרה בסיסיות ברש"י ותוספות, כאשר הולך ומתברר כי הבחור אינו יודע דבר, אין לו שיג ושיח בסוגיות הש"ס. "ומה אתה כן יודע?" - שאל ראש הישיבה לבסוף. "כלום" - נענה הבחור על אתר, כשאנחה כבדה נלווית לקולו. "הלא לך הגעתי הנה, כדי להתחיל ללמוד ולהתייגע בתורה. כיום אינני יודע דבר!" - הטיב לסכם את מצבו הבישי. "אם כן, איני יודע אם זה המקום עבורך" - הסביר ראש הישיבה. "הן הישיבה כאן היא מעמונת אריות, הוגים כאן בתורה גדולי העילויים. לא נראה לי שזה המקום לעשות בו צעדים ראשונים..." - הסביר ראש הישיבה את סירובו לקבלו. ראש הישיבה חיזקו ובירכו כי יזכה להתעלות בתורה, אך היה איתן בדעתו כי אין כאן המקום המתאים לו.

הבחור יצא מלפניו בברכיים כושלות, כשאך בקושי הוא עוצר את דמעותיו מלפרוץ. רק כשעמד על יד שער היכל הישיבה, הביט פנימה בערגה ונוכח בהדי קול התורה הפועם בעוז בחללה, נתן דרור לדמעותיו שהיו מעורבות בצער, כאב, אכזבה, געגוע ורצון... אולם, אם בחור רגיל היה נשבר ושב כלעומת שבא, הרי שרוח אחרת היתה עם מידעונו. הוא נטל את צרורותיו ועבר לבית מדרש סמוך, מקום ממנו יוכל לצפות על בניין הישיבה, למען יעדו יעמוד תמיד לנגד עיניו. מצא לעצמו פינה בהיכל בית המדרש, הוציא את המסכת הראשונה מארון הספרים, והחל מנסה ללמוד... לא בקלות עלה הדבר בידי בחור שלא היו לו מושגים ראשונים בים התלמוד. הוא החל ללמוד בקצב איטי להחריד, מאמץ את ראשו בהבנת כל מילה וכל שורה, כל סוגיא וכל נושא. הוא נדרש לשעות ארוכות של עמל ויגיעה כדי להבין משנה אחת, דרשה אחת, אפילו סיפור תלמודי היה אתגר. גם התנאים הגשמיים לא היו קלים. כיוון שלא נמנה על בני הישיבה, נאלץ לישון באכסניות משתנות, לאכול שיירי מזון שהותירו אחריהם הבחורים או סתם אנשים טובים. אבל התנאים הגשמיים הקשים כלל לא עניינו אותו, כל מעייניו נתונים לאתגר הרוחני, לקרב המפואר שניהל על הבנת כל אות ומילה... וככל שהקושי הכביד - כך גבר רצונו לצלוח אותו בשלום. לילות כימים הגה באותיות הקטנות, התעמק בכל שיטה, רכן על כל רש"י, התמיד בבסיסיותו ללא הרף. ולאט לאט, בקצב איטי אך בטוח, נפתחו בפניו מעיינות החכמה והוא הצליח להבין ולהשכיל...

שנה וחצי חלפו על הבחור כך. למעלה מ-500 ימים של מאבק על כל הבנה, מלחמה על כל שורה, שאחריה - כבר היה תלמיד חכם לא קטן, בקי בחלק ניכר ממסכתות הש"ס. וכשהרגיש בשל מספיק - אזר אומץ ונכנס לשיעורו של ראש הישיבה, הגאון רבי שמעון שקאפ... החדר המה תלמידים, איש לא הבחין בכניסתו של הבחור הנמוך והצנום, שהתמקם בפינה נסתרת ופתח את הגמרא הגדולה בעיניים מאושרות. פניו נצצו, לאושרו לא היה קץ - הנה הוא ניצב בחדר השיעורים, רבי שמעון - ראש הישיבה פתח בדבריו המאירים, וכל התלמידים עשו אוזנם כאפרכסת... במהלך השיעור הציג רבי שמעון תירוץ אפשרי למהלך

מוקשה. כל התלמידים הקשיבו בחדווה, התענגו על התירוץ המבריק. לפתע נשמע קול קורא מירכתי החדר: "והלא תירוצך זה נסתר מגמרא מפורשת?". היה זה אותו תלמיד, אותו תלמיד שאך לפני שנה וחצי לא התקבל לישיבה כי לא היה לו צל של מושג בסוגיות הנלמדות. ועתה - מצחו של רבי שמעון שקאפ נחרש קמטים, הקושיה שהעלה התלמיד אכן גאונית ואין לה פיתרון... רבי שמעון פקח לפתע את עיניו החכמות ושאל: "מי הגאון ששאל את הקושיה הזאת?". הבחור הסמיק. הוא לא העלה בדעתו כי יבוא יום ורבי שמעון יתפעל מקושייתו, ראש הישיבה הנערץ שבעבר סירב לקבלו - ייצא מכליו ויחמיא לו... רבי שמעון כלל לא זכר את מה שקרה לפני שנה וחצי, תלמידים מקורבים הם שהזכירוהו, ואז התפעלותו גברה והלכה... התברר כי מידעונו הבחור - במהלך השנה וחצי שחלפו עליו מחוץ לישיבה, התמסר והתייגע עד אין קץ. והוא זכה להבין את התורה ולקנותה קניין נצח, הפך את הש"ס לממלכתו הפרטית, כשהוא שולט במסכתות השונות שלטון ללא מיצרים, בקי בכל דף וגאון בכל פרט!... שנים חלפו. אותו בחור המשיך לעסוק בתורה בעמל ויגיעה, וכוונה מאז בחיבה בשם 'משה מתמיד'. לימים עלה לארץ הקודש וכיהן כרב גדול ונערץ באחת מערי השרון, ונודע בגאונותו המופלגת.

סיפור זה נחשף ביום בהיר אחד בישיבת 'נצח ישראל' שבשכונת רחביה בירושלים, כשראש הישיבה - הגאון רבי **ישראל גוסטמן** זצ"ל שהיה מגדולי תלמידי **הגר"ש שקאפ** זצ"ל, הזמינו למסור שיעורו שלא מן המניין לתלמידי ישיבתו. כשהסתיים השיעור, ביקש רבי ישראל לשאת דברים קצרים בפני תלמידיו, וסיפר את סיפורו של 'משה מתמיד' זה. "ראו נא ראו", הכריז רבי ישראל בפני תלמידיו, ואנו שמענו את הסיפור מאחד מהם, "לאן ניתן להגיע אם מוכנים להתאמץ ולהתמסר למען המטרה הנעלה. כי מי שמשקיע ומתמסר, מי שפועל בהתמדה ובמרץ, מי שלמרות הקשיים מוסיף לחתור בכיוון הנכון - אין כל ספק כי יצליח, התורה מתקיימת רק במי שמוכן להתאמץ ולהתמסר למענה!"

וככל כלי פתוחו אשר אין צמיר פתיל עליו למה דואה (ט, טו)

זה שרמז הכתוב 'וכל כלי פתוח' - רצה לומר הכלים [עניים ואוֹזניים וכו'] שפתחם הבורא ית' בגוף האדם, 'אשר אין צמיד פתיל עליו, שאין מחובר עליו צמידת הכיסוי לסוגרו ולסותמו בעת המצטרך ועושה הכל בלי שיעור מוגבל עם הכלים הנ"ל, 'טמא הוא', כי יבוא ח"ו לכל עבירות שבתורה, הש"י יצילנו (אגרא דכלה לבעל הבני יששכר)

סיפר הגה"צ רבי **יעקב גלינסקי** זצ"ל: נסעתי מתל אביב לרחובות, כדי ללמד. ליד מושב הנהג ראיתי מדבקה, לאמור: "נהג, בדוק את הבלמים לפני צאתך לדרך. הוועדה למניעת תאונות דרכים". שאלתי את הנהג: "סלח לי, אדוני, מה כתוב כאן?". הפטיר: "ומה, האם אינך מבין עברית?". אמרתי: "אתה יודע, אלה מבני ברק יודעים עברית מהתורה... המילה 'בלמים' לא כתובה שם... מה זה?". שמח הנהג להסביר: "לכל מכונית יש בלמים. אה, סליחה!, מעצורים, ברקס. ולפעמים המעצורים נשחקים, או נתקעים, ואז אי אפשר לבלום, כלומר לעצור, את המכונית. ואז היא עלולה לגרום לתאונה - להתנגש במכונית אחרת, או לדרוס חלילה עובר אורח". "עכשיו אני מבין", אמרתי. "תגיד לי, הנפיקו כזו מדבקה גם לבני אדם. להדביק, נגיד, על החולצה?". "לבני אדם?", הוא לא הבין. - "אסביר לך. גם בן אדם יוצא לדרך. דרך ארוכה, מילדות ועד שיבה. הבלמים שלו, תקינים? אתה יודע... כדי לשלוט על רצונותיו, לבלום את תשוקותיו, לחסום את יצריו? האם יש לך מושג כמה תאונות קורות לבני אדם משום שאין בלמיהם תקינים, שלא בדקו אותם לפני צאתם לדרך?". קרא: "פעם ראשונה שאני שומע כאלה מילים! תגיד, אז ידעת מה הם בלמים, הא? עבדת עלי!". "אני עדיין אווז בלעבוד על עצמי", השבתי לו, "לחזק את הבלמים..."

ויבכו את אהרן על כל יום כל בית ישראל (כ, כט)

כל בית ישראל - האנשים והנשים, לפי שהיה אהרן 'רודף שלום' ומטיל אהבה בין בעלי מריבה ובין איש לאשתו (רש"י)

ושפל רוח, מאהרן... ואין לך שפל רוח יותר מרודף שלום, וחשוב בדעתך היאך הוא רודף שלום אם אינו משפיל רוחו והולך? הא כיצד, אדם מקללהו, אומר לו שלום. אדם מריב עמו, ושותק. ועוד, אם רבו שנים,

הוא משפיל רוחו והולך אצל זה וירצהו על זה, וכן לזה, שכן היתה
אומנותו של אהרן הצדיק וכו' (מלה רבתי פ"ג)

באחד מימי חול המועד נכנס אברך אל רבו, האדמו"ר בעל הפני מנחם מגור
זצ"ל עם כמה מילדיו להתברך בברכת חג שמח, כנהוג. תקופת מה לאחר מכן
שב האברך ונכנס אל רבו, הפעם ביחידות. שאלו הפני מנחם: "שמתי אל לבי,
כי בין ילדיך יש ילד כבן עשר, הכרת פניו ענתה בו שהוא ילד מיוחד במינו,
האמנם כן?". ענה האברך, שאכן יש בילד הזה עדינות מיוחדת. והוסיף כי בדיוק
באותו היום הוא דיבר אודותיו עם זוגתו, ומן השיחה עלה, שכנראה סיבתה של
העדינות הנראית על פניו היא מידת הוותרנות שבו. "שמנו לב", אמר האברך,
"כי הילד הזה וותרן גדול, תמיד הוא מוותר לאחיו ולאחיותיו ולחבריו ב'חידור'".

מספר שבועות לאחר מכן נכנס האברך אל האדמו"ר, ובדמעות בעיניו ביקש
אודות ישועה מסוימת שנצרך לה. אמר לו הפני מנחם: "הרי בנך וותרן גדול,
תבקש ממנו שיברך אותך ויתפלל עבורך". אמר האברך: "הלא באתי אל
הרבי...". ענה לו הפני מנחם: "הרי מקרא מפורש הוא - 'טוב עין הוא יבורך'
(משלי כב, ט), ואמרו חז"ל (סוטה לח): אל תקרי יבורך אלא יברך. ילד שיש בו מידת
'טוב עין' והוא מוותר לאחיו ולאחיותיו ולחבריו - הוא ראוי לברך, ועל ידו
תיושע". שב האברך לביתו ואמר לילדו את אשר הורה הרבי, הילד ברכו -
ואכן, הוא נושע!.

* * *

עוד מעשה נורא אודות האדמו"ר הפני מנחם זצ"ל שסיפר מנהל אחד הת"תים:
אברך הגיע אל רבו הפני מנחם וסיפר לו, כי לבנו הצעיר נוצרה צלקת מכוערת
בפניו והרופאים הציעו לנתחו כדי להעלים את הצלקת. שאל הרבי: "האם
מבחינה רפואית צריך לנתח?". ענה האברך: "אמנם מבחינה רפואית הדבר
אינו נחוץ, ובפרט שבבוא העת כשיצמח לו זקן - הזקן יסתיר את הצלקת, אבל
בינתיים הילד סובל מחבריו המלגלים עליו בשל הצלקת שבפניו". הרבי היה
מזועזע, הוא בירר היכן לומד הילד, ובאותו לילה התקשר אל מנהל ה'תלמוד
תורה', ובקשו שיבוא יחד עם מחנך הכיתה שבה לומד הילד. השניים הגיעו אל
הרבי, והוא סיפר להם, כי הילד צריך לעבור ניתוח בפניו, לא מחמת סיבה
רפואית, אלא מכיון שחבריו מלגלים על מראה פניו... אמר להם הרבי:
"אבקשכם שתדברו בפני ילדי הכיתה אודות הזהירות הנדרשת בכבוד החבר.
אמרו להם את דברי בעל הטורים בפרשת כי תשא על הכתוב: 'ונתנו איש כופר
נפשו לה', שתיבת 'ונתנו' נקראת מימין ומשמאל, לרמז שאדם הנותן צדקה
אינו מפסיד מנתינתו, כי הקב"ה ימלא לו את אשר נחסר לו". "אך הדבר הזה" -
הוסיף הפני מנחם - "קיים גם לצד השלילה. שהרי כמו כן נאמר בתורה 'והכהו',
וגם תיבה זו נקראת מימין ומשמאל... אמרו לילדי הכתה, כי אם תלמיד פוגע
ומבזה את חברו, הקב"ה עלול להשיב לו כגמולו ח"ו. ואין זה משנה אם הכהו
בידיו או בפיו. אדרבה, לעתים הכאה ופגיעה בפה חמורה מהכאה ביד!". על ענין
זה צריך לדבר שוב ושוב, כדי שהדברים יחקקו על לוח ליבנו מילדות, וגם כי
יזקין לא יסור ממנה...

* * *

עוד דרך להרבות שלום ניתן ללמוד מהמעשה הבא שסיפרו הגה"צ רבי אהרן
טויסיג שליט"א: "נעימות המידות של דודי רבי חיים ברים זצ"ל היתה נדירה
ומיוחדת במינה. הוא נכנס לנפשו ולליבו של הזולת, ממש חי אותו, ועל כן ידע
איך להתנהג עמו ואיך לרומם את רוחו. היה לו מנהג קבוע, כאשר היה נוסע
במונית היה נוהג להוסיף לנהג שקל-שנים יותר ממה שהראה הצג של המונה.
והסביר את מנהגו: "נהגי המוניות סובלים מתדמית שלילית. גם אם פה ושם יש
בהם כאלה המתנהגים באופן שמצדיק את התדמית השלילית, ההכללה עושה
עוול לרבים מהם. אבל נחשוב רגע: מה יוצר את התדמית השלילית הזו?
התשובה: העובדה שאנו נוטים להתייחס אליהם במבט שלילי, יוצרת אצלם
דימוי עצמי נמוך, וההתנהגות שלהם היא בסך הכל תוצאה וביטוי לכך. האדם
אומר לעצמו: 'אם כך חושבים עלי - אתנהג בהתאם'. במקום להראות את
הצדדים החיוביים שלו, ובמקום לנסות לשנות את הצדדים שאינם חיוביים
במידה וישנם - הוא מקבע לעצמו את התדמית שלו, כפי שהיא רווחת בעיני
הציבור. הוא כה מתוסכל מהדימוי שלו, עד שהוא מוצא לנכון להוכיח לציבור
שהם צודקים... לכל זה יש פתרון פשוט: על ידי שמגביהים את הדימוי הנמוך
שלהם. ואיך עושים זאת? קודם כל, על ידי יחס מכובד ומכבד נוטעים בהם
הרגשה שאינם נחותים. וכשהדבר בא ממקום אמיתי, זה מחלחל ומשפיע. אחת
הדרכים הסמליות היא על ידי מתן תוספת של שקל-שנים מעבר למחיר
הנסיעה, כמחווה וביטוי להערכה".

סיפרה בתו של רבי חיים: "פעם נסענו יחד במונית, וכשהגענו למחוז חפצנו,
הראה צג המונה שלושים שקלים. הושיט רבי חיים לנהג שלושים ואחד שקל.
אמר לו הנהג: "סליחה, הרב הביא לי שקל מיותר...". אמר לו רבי חיים: "זה לא
מיותר! שלושים השקלים הם עבור הנסיעה, והשקל הנוסף הוא עבורך, לאות
הערכה...". הנהג התפעל מהמחווה הקטנה של הרב הצדיק, והם נפרדו
לשלום. "לאחר כמה שבועות", ממשיכה הבת, "ניסיתי לעצור מונית במשך זמן
רב, אך לא היו מוניות פנויות. לפתע עצרה לידי מונית, הנהג פונה אלי ואומר לי:

'דעי לך, האמת היא שאין לי פנאי כעת, אבל אני זוכר אותך מהנסיעה עם אביר,
את זוכרת שהוסיף לי שקל? איזה צדיק! תכנסי למונית, אסיע אותך, על אף
שבאמת אין לי זמן כעת...". בדרך אמר הנהג: "דעי לך השקל הבודד היה שווה
בעיני פי מליון יותר משלושים השקלים, כי על ידי זה אביר הראה לי, שהוא מבין
שנהג מונית הוא גם כן בן אדם...". צא ולמד, היאך אדם יכול לרומם את השני
בשקל אחד...! ללא מאמץ רב, בהשקעה כספית של שקל אחד, של מילה אחת,
של חיוך אחד, אפשר לחולל שינוי בבני אדם. [מתוך הספר 'כבודם של ישראל']

וַיְבָרֶךְ הָאֵלֶם בְּאַלְקִים וּבְמִשָּׁה (כא, ה)

כל המהרהר אחר רבו כאילו מהרהר אחר שכונה שנאמר וידבר העם
באלוקים ובמשה' (סנהדרין ק:)

עוון גדול הוא לבזות תלמידי חכמים או לשנאותו, וכל המבזה את

החכמים אין לו חלק לעוה"ב (ש"ע יו"ד רמג, ו)

סיפר המגיד מישרים הגה"צ רבי שבת יודלביץ זצ"ל: מעשה באחד מגדולי
ירושלים, שהיה תלמיד חכם גדול וצדיק מופלג ואף בחכמת הרפואה היה בקי.
ביום מן הימים, נכנס אל חדרו של הרב אחד מפורקי העול אשר ביקש להתלוצץ
מעט על חשבון הצדיק, וסיפר לו ברצינות תהומית כי סובל הוא משלוש מחלות
נוראות אשר אינן נותנות לו מנוח. "המחלה הראשונה" - החל הלה מתנה את
'צרותיו' - "נוגעת לאמירת אמת... אינני מצליח בשום אופן להוציא דבר אמת
מפי, ובעל כרחי יוצאים להם השקרים בזה אחר זה!". "המחלה השנייה" -
הוסיף וסיפר - "נוגעת לחוש הטעם בו אינני חש... איני מצליח לעמוד על טעמו
של שום דבר מאכל או משקה, ועובדה זו ממררת את חיי - שכן יכול כבוד הרב
לתאר עד כמה קשה היא האכילה מבלי לחוש את התענוג הכרוך בה...".
"ואילו מחלתי השלישית" - סיים הלך - "נוגעת לכוח זכרוני... בזמן האחרון,
לצער, אינני מצליח לזכור כמעט מאומה... כל מידע חשוב אשר נקלט במוחי -
נעלם ממנו כעבור זמן מה, ובשום אופן איני מצליח לזכור את הדברים אשר עלי
לעשות או לדעת! בקיצור, 'אלצהיימר', אני יוצא מהבית ולא זוכר להיכן לחזור,
וכל יום אני מכיר חברים חדשים...".

הרב הצדיק, אשר חכם מחוכם היה, הבין על אתר כי אין בן שיחו סובל מכל
מחלה, וכי כל מטרתו אינה אלא להתלוצץ על חשבונם... אולם מאחר וכבר לימד
החכם מכל אדם (משלי כו, ה): "ענה כסיל כאיוולתו פן יהיה חכם בעיניו" - החליט
הוא ללמדו לקח אותו יזכור לנצח... ובכן, הרהר הרב רגע או שניים, ולאחריו
פנה אל פורק העול ואמר לו: "שמע נא ידידי, בדרך כלל מצליח אני למצוא
תרופה למחלותיהם של בני האדם בו במקום. אני מכין מרשם והרוקח מכין את
התרופה. אולם מאחר ואתה מגיע ושלוש מחלות קשות באמתחתך, זקוק אני
לזמן מה בכדי להתיישב בדבר ולמצוא את התרופה המתאימה מכל, ואף
להכינה בעצמי. על כן, שוב נא אלי בעוד חצי שעה, ובינתיים מתחייב אני למצוא
תרופה אשר תרפא את כל מחלותיך ברגע אחד, והיו כלא היו!".

גיחך האפיקורס בליבו, בז 'לסכולות' של הרב - באשר סבור היה כי האמין הוא
לסיפור, ויצא מן החדר על דעת לשוב אליו בעוד מחצית השעה בדיוק, ולברר
מהי התרופה אשר מצא הרב 'למחלותיו'. גם הרב מצידו לא טמן ידו בצלחת...
הוא הורה למשמשו לגשת אל דיר העזים אשר בפאתי העיר, להביא משם כמה
גללים מגלליהן של הבהמות הללו - גללים אשר צורתם כידוע הינה צורת כדורים
קטנים, וציווה אותו: "קח את אותם 'כדורים' ותצפה אותם עם תיבול לשניצל...
שלא יריח...". ואכן המשמש ביצע את ההוראות בשלמות, וכאשר חזר אותו
פורק עול אל חדרו של הרב, יכול היה כבר זה האחרון לבשר לו בשמחה כי מצא
עבורו תרופה מצוינת. "הרואה אתה את הכדורים המסודרים על גבי הצלחת?"
שאל הרב, והאפיקורס הנהן בראשו. "ובכן, טול לך ארבעה מן הכדורים הללו,
הכניסם בבית אחת אל פיר, והתחל ללעוס בחוזקה עד שתבלעם!". סיים הרב,
והלה מיהר לעשות כמצוותו...

שניות בודדות חלפו בטרם עמד הלה על טיבם של הכדורים... ושניות בודדות
חלפו בטרם החרידו זעקתו את הבית והרחוב... "רבי! הרי אלו גללי עזים!",
הוא צעק, והרב חיך והסביר בנחת: "הפלא ופלא! הנה כבר יכול אתה לראות
בעצמך כיצד התרפאת כלאחר יד משתי מחלותיך הראשונות! הלא בזה הרגע
אמרת דבר אמת, שהרי אמנם צודק אתה כי גללי עזים הם אלו... ואף נוכחת
לדעת כי חש הנך היטב בטעמו של המאכל אשר הכנסת לפיר...!". "ובאשר
למחלה השלישית", סיים הרב, "הרי שיכולני להבטיחך נאמנה כי נרפאת ממנה
לחלוטין... את טעמם של 'כדורים' הללו, ואת הנסיבות אשר הביאו אותך לחוש
בו, אני מתחייב כי לא תשכח למשך כל ימי חייך!". בשלב זה כבר הודה אותו
ל'ץ' כי חכמתו של הרב עלתה על 'פקחותו' שלו והכריז בפה מלא: "רבי,
ניצחתי!..."

אולם הרב, הוא עדיין לא סיים את החשבון... הוא פנה אל אותו 'משכיל' ואמר
לו: "דע לך, כי כאן בעולם, קבלת את הצואה כשהיא קרה... אבל בעוה"ב תקבל
את צואת העזים כשהיא רותחת... שם יעשו ממנה 'פשטידה' עבורך... שכן כבר
לימדנו רבותינו (גיטין מד.) כי 'כל המלעיג על דברי חכמים - נידון בצואה
רותחת!..."